

Reading

Úkoly před čtením

1. Které zajímavé stavby v Brně znáte?
2. Byli jste už ve vile Tugendhat?"
3. Co o ní víte?

Vila Tugendhat

Moderní Brno vznikalo prakticky již od třicátých let 19. století, kdy se postupně začaly bourat hrady (*demolish fortification*). Město se rychle rozrůstalo a nové stavební aktivity, spojené především s budováním zdejší okružní třídy, vtiskly Brnu typický výraz města 19. století „vídeňského stříhu“. Urbanizace průmyslové metropole Moravy, nazývané díky převaze textilní výroby rakouský Manchester, se přesouvala dále mimo centrum. Vznikala dělnická předměstí a rezidenční obytné čtvrti. Na přelomu 19. a 20. století se Brno začalo měnit v moderní velkoměsto.

Současně s budováním brněnské okružní třídy začala urbanizace Černých Polí. Na vinicemi osázených svazích nad parkem Lužánky byla v roce 1860 založena první vilová kolonie v Brně. Prostor mezi ulicemi Drobného (původně Hutterova-Huttergasse, později Sadová-Parkstrasse) a Černopolní (Schwarzfeldgasse) býval až do druhé poloviny 19. století součástí lužáneckého parku a veřejná zeleň zde plynule (smoothly) přecházela do soukromých zahrad. Černá Pole se stala jednou z nejprestižnějších brněnských rezidenčních čtvrtí.

Fritz Tugendhat (1895-1958) a jeho žena **Greta**, rozená Löw-Beerová (1903-1970), pocházeli z židovských německých rodin průmyslníků a obchodníků, kteří v Brně žili již po několikátou generaci. Ještě před sňatkem požádali německého architekta **Ludwiga Miese van der Rohe** o projekt rodinného domu. Mies přijel do Brna v září 1928 a okouzlen exkluzivní stavební parcelou, která skýtala nádherný výhled na historické panorama Brna, zakázku (*commision*) přijal. Miesův výrok „méně je více“ je příznačný pro jeho čisté formy a práci s materiálem. Sklo, ocel (*steel*) a beton (*concrete*) jsou atributy jeho osobitého „internacionálního stylu“, který ovlivňuje architekturu až do současnosti.

Architekt byl překvapen vysokou úrovní brněnské architektury a stavitelství a neváhal realizaci svěřit do rukou zdejší stavební firmy. Lokalita v brněnské rezidenční čtvrti Černá Pole byla předem daná, neboť pozemek (*parcel*) byl součástí Gretiny rodičovské, tzv. Löw-Beerovy vily. Otec jej dceři daroval v březnu 1929 a stavbu jejího nového domu také financoval.

V létě 1929 však brněnská stavitelská firma bratří Artura a Mořice Eislerových začala se stavbou domu, která byla hotova za čtrnáct měsíců. Po dokončení interiérů se rodina v prosinci 1930 mohla nastěhovat. „*Od prvního okamžiku jsme si dům velice oblíbili. (...) Když jsme byli sami, tak jsme seděli v knihovně, ale s přáteli jsme rádi trávili večery před skleněnou stěnou zezadu osvětlenou, která vrhala jemné a pěkné světlo. Mnohem více jsme si užívali*

domu na jaře a v létě. Pokud byly děti malé, žili jsme s nimi stále na terase. Měly tam svoji vaničku na šplouchání a ve stínu rozrostlého polygonu bednu s pískem. Jezdily po celé terase na svých kolečkách a autíčkách“, vzpomínala při své první poválečné návštěvě Brna Grrta Tugendhatová v roce 1969.

„Velké prostory osvobozují (set free, liberate). Prostor má ve svém rytmu zcela zvláštní klid, který nemůže poskytnout uzavřená místnost.“ Fritze Tugendhat rád a nadšeně fotografoval a díky němu máme možnost vidět vilu očima jejích majitelů. „Když tyto prostory a vše, co je uvnitř, nechám na sebe působit jako celek, pak jasně cítím: to je krása – to je pravda.“

Tugendhatovi žili v domě se třemi dětmi, Hanou (Gretina dcera z prvního manželství), Ernstem a Herbertem do května 1938. Před hrozbou vypuknutí války (*outbreak of war*) odjeli do Švýcarska a v lednu 1941 pak do Venezuely, kde se v Caracasu narodily dcery Ruth a Marie-Daniela.

Volně stojící třípodlažní vila je zasazena ve svažitém (*svah=hillside*) terénu a je orientována na jihozápad. V prvním podlaží (suterén) je technické zázemí. Druhé podlaží (přízemí) tvoří především hlavní obytný a společenský prostor se zimní zahradou a terasou a dále kuchyně s příslušenstvím (*accessories*) a místnostmi pro personál. Ve třetím podlaží (1. patro) je hlavní vstup z ulice s průchodem na terasu, vstupní hala, pokoje rodičů, dětí a vychovatelky s příslušenstvím. Samostatně přístupný je byt šoféra s garáží a terasa.

Jako jediná památka moderní architektury v České republice je zapsána na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

V letech 2010–2012 prošla vila Tugendhat památkovou obnovou a restaurací. Stavba i s přilehlou zahradou byla restaurována do podoby v době jejího dokončení v roce 1930. Interiéry jsou vybaveny exaktními replikami původního mobiliáře.

Pondělí 26. Října 2015 bylo pro vilu Tugendhat významným dnem, kdy se přímo do expozice vrátila část historie vily v podobě několika kusů originálního nábytku z 30. let. Statutární město Brno zakoupilo v loňském roce do sbírek Muzea města Brna od dědiců stavebníků vily Tugendhat čtyři originální kusy nábytku z původního zařízení domu, jimiž jsou bufet, lavice, stůl (coffee table) a lehátko (chaise longue). Tato kolekce nábytku byla v roce 2008 prohlášena kulturní památkou.

<http://www.tugendhat.eu/cz/dum/filozofie-bydleni.html>